5 নতুন প্ৰপত্ৰৰ মূল বৈশিষ্ট্য আৰু অংশীদাৰসকলৰ বাবে সুবিধাসমূহ:

ক্ৰম নং	নতুন প্ৰপত্ৰৰ মূল বৈশিষ্ট্যসমূহ	অংশীদাৰসকলৰ বাবে সুবিধাসমূহ
1.	পূৰ্বৰ তিনিওখন অডিট প্ৰপত্ৰকে গাঁথনিগত আৰু প্ৰামাণিক প্ৰতিবেদনৰ সৈতে একক স্মাৰ্ট, একত্ৰীকৃত ৰূপত অন্তৰ্ভূক্ত কৰা হৈছে।	প্ৰপত্ৰসমূহ একত্ৰিত কৰা আৰু পুনৰাবৃত্তিমূলক প্ৰকাশ আঁতৰোৱাটোৱে কৰদাতা আৰু অডিটৰ কষ্ট যথেষ্ট কম কৰে।
2.	অডিটৰৰ দফা আৰু প্ৰকাশসমূহৰ সংশোধন আৰু আইটিআৰৰ গাঁথনিৰ সৈতে সংযুক্ত কৰা হৈছে যাতে অডিটৰ প্ৰতিবেদন আৰু আয়ৰ ৰিটাৰ্ণৰ মাজত সামঞ্জস্যতা নিশ্চিত কৰিব পৰা হয়। 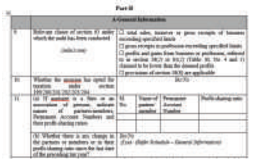	আইটিআৰ(ITR)ৰ গাঁথনিৰ সৈতে সামঞ্জস্য কৰিলে অমিল যথেষ্ট কম পাব বুলি আশা কৰা হৈছে, যাৰ ফলত চিপিচি(CPC)ৰ সালসলনি, শুধৰণি, আপীল, আৰু অভিযোগ কম হ'ব।
3.	অনুমোদিত নোহোৱা ব্যয়ৰ সৈতে জড়িত দফাটোক বিশদ বস্তুভিত্তিক প্ৰতিবেদনৰ পৰিৱৰ্তে একক একত্ৰিত প্ৰকাশলৈ সুশৃংখলিত কৰা হৈছে 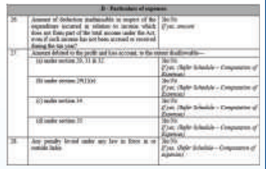	সৰলীকৃত দফা আৰু দুবাৰ অস্বীকাৰৰ বিৰুদ্ধে সুৰক্ষাই স্বয়ংক্ৰিয় অনুমোদন আৰু অপ্ৰয়োজনীয় গোচৰ এৰাই চলাত সহায় কৰে।
4.	জিএছটি(GST) সম্পৰ্কীয় প্ৰতিবেদন এতিয়া সীমিত।	সংশোধিত জিএছটি(GST) প্ৰতিবেদনে অত্যধিক অনুসৰণৰ প্ৰয়োজনীয়তা এৰাই চলি উচ্চ-শংকাৰ অঞ্চলসমূহৰ ওপৰত গুৰুত্ব আৰোপ কৰে।

ক্ৰমি নং	নতুন প্ৰপত্ৰৰ মূল বৈশিষ্ট্যসমূহ	অংশীদাৰসকলৰ বাবে সুবিধাসমূহ
5.	অডিটৰসকলৰ সদস্যপদ নম্বৰ, ফাৰ্মৰ পঞ্জীয়ন নম্বৰ, আৰু UDIN-ৰ বাধ্যতামূলক ঘোষণা অন্তৰ্ভূক্ত কৰা হৈছে।	পৰিচয়ৰ বিৱৰণ আৰু UDIN-ৰ বাধ্যতামূলক কৰাই অডিটৰৰ অনুসন্ধানযোগ্যতা, দায়বদ্ধতা, আৰু অডিটৰৰ প্ৰতিবেদনৰ ওপৰত বিশ্বাস শক্তিশালী কৰে।
6.	লাভ আৰু লোকচান একাউণ্টৰ জৰিয়তে প্ৰকাশ নোহোৱা মূলধনী লাভ আৰু আনুমান কৰা আয়ৰ প্ৰতিবেদনৰ বাবে নিৰ্দিষ্ট ক্ষেত্ৰ প্ৰৱৰ্তন কৰা হৈছে।	সামগ্ৰিক সৰলীকৰণে অডিট প্ৰক্ৰিয়া অধিক ব্যৱহাৰিক-অনুকূল আৰু অনুমানযোগ্য কৰিব, স্বেচ্ছামূলক নীতি পালন উন্নত কৰিব।

6 নতুন সৰলীকৃত প্ৰপত্ৰৰ মূল সুবিধাসমূহ:

সৰলীকৃত আৰু সুশৃংখলিত নীতি পালন:

প্ৰপত্ৰ নং 3CA, 3CB, আৰু 3CD-ক একক স্মাৰ্ট ফৰ্মত একত্ৰিত কৰাৰ লগতে টেবুলযুক্ত প্ৰতিবেদন, কৰদাতা আৰু অডিটৰৰ বাবে নীতি পালনৰ জটিলতা আৰু প্ৰচেষ্টা কম কৰা।

উন্নত তথ্যৰ সঠিকতা আৰু বিশ্লেষণ:

স্বয়ংক্ৰিয়ভাৱে পূৰণ হোৱা ক্ষেত্ৰ আৰু ড্ৰপ-ডাউনসমূহে ভুল হ্ৰাস কৰিব আৰু অনুসৰণ সৰল কৰিব। গাঁথনিগত, সূচীভুক্ত প্ৰকাশে কৰ কৰ্তৃপক্ষৰ দ্বাৰা সঠিক তথ্য সংগ্ৰহ, সহজ নিস্পত্তি, আৰু অধিক ফলপ্ৰসূ শংকা মূল্যায়ন সক্ষম কৰে।

আইটিআৰ-অডিট প্ৰতিবেদনৰ অমিল যথেষ্ট কম কৰা :

প্ৰতিবেদন দফাসমূহ সংশোধন আৰু বিশ্লেষণ কৰিলে ভুল চিপিচি(CPC) সালসলনি হ্ৰাস পায়, যাৰ ফলত সংশোধন, আপীল, আৰু কৰদাতাৰ অভিযোগ কম হ'ব।

কেন্দ্ৰীভূত প্ৰতিবেদনৰ সৈতে কম নীতি পালনৰ প্ৰয়োজনীয়তা:

বিশদ প্ৰতিবেদন কম কৰা আৰু কম উপযোগিতা দফাসমূহৰ সৰলীকৰণে (যেনে, GST প্ৰতিবেদন) কেৱল বস্তুগত উলংঘা আৰু প্ৰাসংগিক লেনদেনৰ প্ৰতিবেদন নিশ্চিত কৰে।

বৰ্ধিত স্বচ্ছতা আৰু দায়বদ্ধতা:

অডিটৰৰ পৰিচয়ৰ বিৱৰণ (সদস্য নম্বৰ, ফাৰ্ম পঞ্জীয়ন নম্বৰ, UDIN) বাধ্যতামূলক ঘোষণাই অডিটৰ অনুসন্ধানযোগ্যতা আৰু প্ৰতিবেদনৰ বিশ্বাসযোগ্যতা শক্তিশালী কৰে।

7 "সংবাদ" অধিবেশনৰ QR কোড :

কৰদাতা আৰু কৰ্তনকাৰীসকলৰ সুবিধাৰ বাবে নতুন প্ৰপত্ৰৰ খচৰা প্ৰস্তুতৰ লগত জড়িত বিষয়াৰ সৈতে "সংবাদ" অধিবেশনৰ লিংকৰ QR ক'ড প্ৰচাৰপত্ৰিকাখনৰ তলত দিয়া হৈছে। ইয়াক **প্ৰপত্ৰ নং 26** (পূৰ্বৰ প্ৰপত্ৰ নং 3CA, 3CB আৰু 3CD) ওপৰত সবিশেষ আলোচনাৰ বাবে উল্লেখ কৰিব পাৰিব।

প্ৰপত্ৰ 26-ৰ ওপৰত সংবাদ অধিবেশনৰ QR কোড

INCOME TAX DEPARTMENT

আয়কৰ সঞ্চালকালয়

(জনসংযোগ, প্ৰকাশন আৰু প্ৰচাৰ)

ষষ্ঠ মহলা, ময়ুৰ ভৱন,ক'নাট চাৰ্কাছ, নতুন দিল্লী - 110001

@incometaxindiaofficial @incometaxindia.official @Income Tax India

@IncomeTaxIndia @Income Tax India Official

মাৰ্চ, 2026

ঘোষণা: এই প্ৰচাৰপত্ৰিকাখনক আইনৰ সবিশেষ বিবৃতি বুলি ধৰিব নালাগে। সবিশেষৰ বাবে সদায় আইন আৰু নিয়মৰ প্ৰাসংগিক বিধানসমূহৰ উল্লেখ কৰা উচিত

www.incometaxindia.gov.in

INCOME TAX DEPARTMENT

আয়কৰ বিভাগ

কেন্দ্ৰীয় প্ৰত্যক্ষ কৰ ব'ৰ্ড

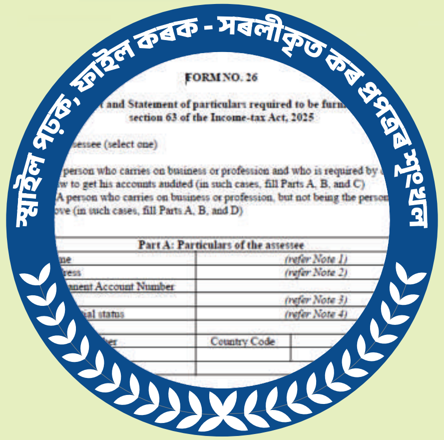

প্ৰপত্ৰ নং 26
(পূৰ্বৰ প্ৰপত্ৰ নং 3CA/3CB/3CD)

স্কেন কৰক ডাউনলোড কৰক হাঁহক

নতুন আয়কৰ প্ৰপত্ৰ:
এটা ব্যৱহাৰকাৰী অনুকূল হাতপুথি
প্ৰপত্ৰ নং 26
(পূৰ্বৰ প্ৰপত্ৰ নং 3CA/3CB/3CD)

পটভূমি:

আয়কৰ বিভাগে আয়কৰ আইন, 2025ৰ অধীনত, 1এপ্ৰিল 2026ৰ পৰা কাৰ্যকৰী হোৱাকৈ সকলো অংশীদাৰৰ বাবে আইন মানি চলাৰ সহজতা বৃদ্ধিৰ বাবে সৰলীকৃত কৰ প্ৰপত্ৰ প্ৰৱৰ্তন কৰিছে। নতুন প্ৰপত্ৰসমূহত ভুলসমূহ হ্ৰাস কৰিবলৈ আৰু অনুসৰণৰ সুবিধা হোৱাকৈ সৰল ভাষা, প্ৰামাণিককৃত প্ৰি-ফিল্ড ফৰ্মেট, আৰু প্ৰযুক্তি-চালিত প্ৰক্ৰিয়াসমূহ ব্যৱহাৰ কৰা হৈছে।

"কৰদাতাৰ তথ্য শৃংখলাৰ" অংশ হিচাপে আমি প্ৰায়ে ব্যৱহাৰ কৰা প্ৰপত্ৰ বা সেই প্ৰপত্ৰসমূহ বাছি লৈছো যিবোৰে উল্লেখযোগ্য ব্যৱসায়িক প্ৰক্ৰিয়াৰ পুনৰ বিশ্লেষণ কৰা হৈছে। এই প্ৰচাৰপত্ৰিকাখনে **প্ৰপত্ৰ নং 26** ৰ ওপৰত গুৰুত্ব আৰোপ কৰিছে য'ত পূৰ্বৰ প্ৰপত্ৰ 3CA, প্ৰপত্ৰ 3CB & প্ৰপত্ৰ 3CDক একত্ৰীকৰণ কৰা হৈছে।

1 প্ৰপত্ৰ নং 26 –ৰ উদ্দেশ্য:

প্ৰপত্ৰ নং 26 হৈছে আয়কৰ আইনৰ ধাৰা ৬৩ৰ অধীনত প্ৰদান কৰিবলগীয়া অডিট প্ৰতিবেদন আৰু বিৱৰণৰ বিবৃতি, যিয়ে ব্যৱসায় বা বৃত্তিত নিয়োজিত কিছুমান ব্যক্তি আৰু সত্তাৰ বাবে নিৰ্দিষ্ট বিত্তীয় থ্ৰেছহ'ল্ডৰ ওপৰত ভিত্তি কৰি কৰ অডিট কৰাটো বাধ্যতামূলক কৰে।

2 কোনে ফাইল কৰিব লাগে:

প্ৰপত্ৰ নং 26 দাখিল কৰাৰ প্ৰয়োজনীয়তা তেতিয়াই আৰম্ভ হয় যেতিয়া কোনো ব্যৱসায় বা পেছাত নিৰ্দিষ্ট বিত্তীয় সীমা বা চৰ্ত পূৰণ কৰি কৰ অডিট বাধ্যতামূলক কৰে। মূল মাপকাঠীসমূহ হ'ল:

ব্যৱসায়ৰ বাবে

কৰ অডিট বাধ্যতামূলক যদি মুঠ বিক্ৰী, টাৰ্ণঅভাৰ বা মুঠ প্ৰাপ্তিয়ে অতিক্ৰম কৰে:

বিত্তীয় বৰ্ষত **₹1 কোটি টকা**।

বিত্তীয় বৰ্ষত **₹10 কোটি টকা**, যদিহে নগদ ধনৰ প্ৰাপ্তি আৰু নগদ ধন পৰিশোধ ক্ৰমে মুঠ প্ৰাপ্তি আৰু পৰিশোধৰ 5%তকৈ বেছি নহয়

পেছাদাৰীসকলৰ বাবে

কৰ অডিট বাধ্যতামূলক হয় যদিহে বিত্তীয় বৰ্ষত বৃত্তিটোৰ পৰা মুঠ লাভ **₹50 লাখতকৈ** অধিক হয়

অনুমানিক কৰ আঁচনিৰ অধীনত

প্ৰপত্ৰ নং 26 যিসকল কৰদাতাই অনুমানিক কৰ আঁচনি বাছি লয় কিন্তু পিছলৈ তলত উল্লেখ কৰা কোনো চৰ্ত পূৰণ নকৰে, তেওঁলোকৰ বাবে প্ৰয়োজন:

- **ধাৰা 58(2) বা 61(2) (তালিকা: ক্ৰমিক নং 4 আৰু 5):** যদি কোনো যোগ্য ব্যৱসায় বা পেছাদাৰীয়ে নিৰ্ধাৰিত হাৰৰ তুলনাত কম লাভ ঘোষণা কৰে। অথবা
- আয়কৰ আইন, 2025ৰ ধাৰা 58(7) আৰু 58(8) ৰ বিধানৰ দ্বাৰা পৰিচালিত।

3 প্ৰপত্ৰ নং 26ৰ বৰ্তমানৰ গাঁথনি:

প্ৰপত্ৰ নং 26ক তলত দিয়া অংশত ভাগ কৰা হৈছে।

অংশ A: আয়কৰ আইন, 2025ৰ ধাৰা 63 অধীনত প্ৰমাণপত্ৰ আৰু অডিটৰ প্ৰতিবেদন যদিহে মূল্যায়কৰ একাউণ্টসমূহ অন্য কোনো আইন (পূৰ্বৰ প্ৰপত্ৰ নং 3CA ৰ সৈতে মিল থকা) অডিট কৰা হৈছে।

অংশ B: আয়কৰ আইন, 2025ৰ ধাৰা 63-ৰ অধীনত প্ৰমাণপত্ৰ আৰু অডিট প্ৰতিবেদন, যদিহে মূল্যায়কৰ একাউণ্টসমূহ অন্য কোনো আইনৰ অধীনত অডিট কৰা হোৱা নাই (পূৰ্বৰ প্ৰপত্ৰ নং 3CBৰ সৈতে মিল থকা)

অংশ C: মূল্যায়কৰ বিৱৰণ

অংশ D: বিৱৰণৰ বিবৃতি য'ত সাধাৰণ তথ্য, হিচাপ-নিকাচৰ তথ্য, প্ৰাপ্তি/আয়ৰ গণনা, খৰচৰ গণনা, পূৰ্বৰ সময়ছোৱা, লোকচান, মূল্য হ্ৰাস, আৰু কৰ্তন, আন্তঃৰাষ্ট্ৰীয় কৰ, অন্যান্য মূল প্ৰাচল, টিডিএছ/টিচিএছ(T D S / T C S), জিএছটি(GST), আৰু পৰিমাণগত বিৱৰণ অন্তৰ্ভূক্ত কৰা হয়।

এই প্ৰপত্ৰ দাখিলৰ সময়সীমা:

প্ৰপত্ৰ নং 26 আয়কৰ আইন, 2025ৰ ধাৰা 263(1)ৰ অধীনত আয়ৰ ৰিটাৰ্ণ প্ৰদানৰ নিৰ্ধাৰিত তাৰিখৰ এমাহ আগতে বছৰি প্ৰদান কৰা হয়।

4 প্ৰপত্ৰ নং 26 দাখিল কৰিবলৈ কি কি নথিপত্ৰৰ প্ৰয়োজন?

প্ৰপত্ৰ নং 26 দাখিল কৰিবলৈ তলত দিয়া নথি-পত্ৰৰ প্ৰয়োজন হ'ব পাৰে:

- ব্যৱসায়ৰ হিচাপ বহী/ প্ৰাসংগিক নথিপত্ৰ (বেলেন্স শ্বীট, লাভ আৰু লোকচান একাউণ্ট বা আয় আৰু ব্যয়ৰ বিবৃতি)।
- অডিট প্ৰতিবেদন, যদিহে আন কোনো আইনৰ অধীনত অডিট কৰা হয়
- অংশ D প্ৰকাশৰ বাবে সমৰ্থনকাৰী নথিপত্ৰ
- জিএছটি/টিডিএছ (GST/TDS) ৰিটাৰ্ণ আৰু মিলন
- তথ্যৰ ৰেকৰ্ড (যদি প্ৰযোজ্য)

5 Key Features of New Form and Benefits to the Stakeholders:

Sl. No.	Key Features of New Form	Benefits to Stakeholders
1.	All three erstwhile audit forms have been consolidated into a single smart, unified form with structured and standardised reporting.	Consolidation of forms and removal of repetitive disclosures significantly reduces effort for taxpayers and auditors.
2.	Audit clauses and disclosures have been rationalised and aligned with the ITR framework to ensure consistency between audit reports and returns of income. 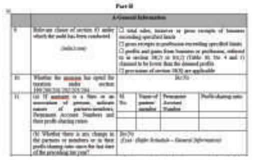	Alignment with ITR structure is expected to substantially reduce mismatches, thereby lowering CPC adjustments, rectifications, appeals, and grievances.
3.	Clause relating to disallowable expenditure has been streamlined to a single consolidated disclosure instead of detailed item-wise reporting 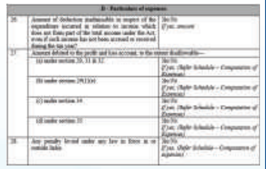	Simplified clauses and safeguards against double disallowance help avoid automated disallowances and unnecessary litigation.
4.	GST-related reporting is now limited.	Rationalised GST reporting focuses on high-risk areas while avoiding excessive compliance requirements.

Sl. No.	Key Features of New Form	Benefits to Stakeholders
5.	Mandatory disclosure of auditor's membership number, firm registration number, and UDIN has been introduced.	Mandatory identification details and UDIN strengthen audit traceability, accountability, and confidence in audit reports.
6.	Dedicated fields have been introduced for reporting capital receipts and deemed incomes not routed through the Profit & Loss Account.	Overall simplification makes the audit process more user-friendly and predictable, improving voluntary compliance.

6 Key benefits of new simplified Form:

Simplified and Streamlined Compliance:

The consolidation of Form Nos. 3CA, 3CB, and 3CD into a single smart form, along with tabulated reporting, lower compliance complexity and effort for taxpayers and auditors.

Improved Data Accuracy and Analytics:

Auto-populated fields and drop downs will reduce errors and ease the compliance procedure. Structured, tabulated disclosures enable accurate data capture, easier extraction, and more effective risk assessment by the tax authorities.

Significant Reduction in ITR–Audit Report Mismatches:

Rationalisation and alignment of reporting clauses reduce erroneous CPC adjustments, thereby minimizing rectifications, appeals, and taxpayer grievances.

Lower Compliance Requirements with Focused Reporting:

Reduction in detailed reporting and simplification of low-utility clauses (e.g., GST reporting) ensure that only material violations and relevant transactions are reported.

Enhanced Transparency and Accountability:

Mandatory disclosure of auditor identification details (membership number, firm registration number, UDIN) strengthens audit traceability and credibility of reports.

7 QR Code of "Samvaad" session:

For the benefit of the Taxpayers and auditors, the QR code of the link to the "Samvaad" session with the officer involved in drafting of the new Form, is given at the bottom of the brochure. This may be referred to for detailed discussion on the **Form No. 26** (Erstwhile Form Nos. 3CA, 3CB and 3CD).

QR Code of
Samvad Session on Form 26

INCOME TAX DEPARTMENT

Directorate of Income Tax

(Public Relations, Publications & Publicity)
6th Floor, Mayur Bhawan, Connaught Circus, New Delhi – 110001

March, 2026

@incometaxindiaofficial @incometaxindia.official @Income Tax India
@IncomeTaxIndia @Income Tax India Official

Disclaimer: This brochure should not be construed as an exhaustive statement of the law.
For details, reference should always be made to the relevant provisions in the Acts and the Rules

www.incometaxindia.gov.in

INCOME TAX DEPARTMENT

Income Tax Department

Central Board of Direct Taxes

Form No. 26 (Erstwhile Form Nos. 3CA/3CB/3CD)

SCAN
DOWNLOAD
SMILE

NEW INCOME TAX FORMS:
A USER FRIENDLY HANDBOOK
Form No. 26
(Erstwhile Form Nos. 3CA/3CB/3CD)

BACKGROUND:

The Income Tax Department has introduced simplified tax Forms under the Income-tax Act, 2025, effective April 1, 2026, to improve ease of compliance for all stakeholders. The new Forms use simpler language, standardized pre-filled formats, and technology-driven processes to reduce errors and facilitate compliance.

As part of the "Taxpayer Information Series," we have selected frequently used forms or those forms that have undergone significant business process re-engineering. This brochure focuses on **Form No. 26** which merges erstwhile Form Nos. 3CA, Form 3CB & Form 3CD.

Madhuकर

1 Purpose of Form No. 26:

Form No. 26 is an audit report and statement of particulars required to be furnished under Section 63 of Income-tax Act, which mandates a tax audit for certain individuals and entities engaged in business or a profession, based on specific financial thresholds.

2 Who should file:

The requirement to file **Form No. 26** is triggered when a business or profession meets specific financial thresholds or conditions that mandate a tax audit. The key criteria are:

For Businesses

A tax audit is mandatory if total sales, turnover, or gross receipts exceed:

₹1 crore in the financial year.

₹10 crore in the financial year, provided that cash receipts and cash payments do not exceed 5% of the total receipts and payments, respectively

For Professions

A tax audit is mandatory if gross receipts from the profession exceed **₹50 lakh** in the financial year.

Under Presumptive Taxation Schemes

Form No. 26 is also required for taxpayers who opt for a presumptive taxation scheme but later do not meet any of the following specified conditions:

- **Section 58(2) or 61(2) (Table: Sl. Nos 4 and 5):** If an eligible business or profession declares profits lower than the prescribed rate. Or
- Governed by provisions of Section 58(7) and 58(8) of the Income-tax Act, 2025.

3 Present structure of Form No. 26:

Form No. 26 is divided into the following parts.

Part A: Certificate and Audit report u/s 63 of the Income-tax Act, 2025 in case where accounts of the assessee have been audited under any other law (corresponding to erstwhile Form No. 3CA)

Part B: Certificate and Audit report u/s 63 of the Income-tax Act, 2025 in case where accounts of the assessee **have not** been audited under any other law (corresponding to erstwhile Form No. 3CB)

Part C: Particulars of the assessee

Part D: Statement of particulars containing, General information, Accounting information, Computation of receipt/income, Computation of expenses, Prior Period, Losses, Depreciation, & Deductions, International Taxation, Other Key Parameters, TDS/TCS, GST, and Quantitative details.

Periodicity of filing this form is :

Form No. 26 is furnished annually one month prior to the due date for furnishing the return of income under Section 263(1) of the Income Tax Act, 2025.

4 What are the documents required to file Form No. 26?

Following documents may be required for filing **Form No. 26:**

- Books of account / relevant documents of the business (Balance Sheet, Profit & Loss Account or Income & Expenditure statement).
- Audit report, if audited under any other law
- Supporting documentation for Part D disclosures
- GST/TDS returns and reconciliations
- Inventory records (if applicable)